

THEMA ARMOEDE

KRACHTLIJNEN

Armoede is al te vaak een structureel gegeven. Daarom pakken we de structurele oorzaken van armoede extra aan. Waar we zelf de armoede onvoldoende kunnen bestrijden of voorkomen, willen we zoveel mogelijk de gevolgen ervan beperken. Alle Gentenaars de kans geven deel te nemen aan het gewone maatschappelijke leven blijft immers onze hoofdbekommernis. We maken een ambitieus plan voor ‘sociale mobiliteit’ op, gericht op de sociale emancipatie. Dit sociaal beleid is per definitie transversaal (zich uitstrekkend over de diverse beleidsdomeinen) en strekt zich dus uit over alle beleidsdomeinen en alle maatschappelijke sectoren. Daarom zijn ook in andere hoofdstukken de nodige programmapunten opgenomen.

Het Gentse OCMW is behalve regisseur natuurlijk ook een sterke actor om dit emancipatorisch welzijnsbeleid voor **alle** Gentenaren mogelijk te maken.

1. Alle Gentenaren moeten voldoende kansen hebben om maatschappelijk te participeren. Beschikken over voldoende financiële middelen is een basisvoorwaarde. Maar de uitdagingen om dit waar te maken liggen evenzeer op vlak van wonen, werken, onderwijs, gezondheid, cultuur, mobiliteit, energie... Daarom is de garantie op een degelijk sociaal beleid een gedeelde verantwoordelijkheid over alle beleidsdomeinen. We nemen dit engagement op in een plan voor ‘sociale mobiliteit’. Dit plan is gericht op de emancipatie van de kwetsbare bewoners van onze stad, zodat ook zij de kans krijgen menswaardig te leven.
 - Vervulling van de sociale grondrechten van alle Gentenaren is een absolute voorwaarde. We zijn er ons van bewust dat dit niet steeds het geval is en maken werk van een automatische toekenning.
 - De toeleiding naar het OCMW door stadsdiensten en Gentse organisaties kan en moet beter. We maken daarom de werking en het aanbod beter bekend binnen de stadsdiensten én binnen het brede Gentse welzijnsveld via vormingen.
 - We willen ervaringsdeskundigen raadplegen bij de belangrijkste beleidsbeslissingen.
 - Bij negatieve impact van een beleidsbeslissing op mensen in armoede wordt aangegeven hoe deze impact beleidsmatig zal opgevangen worden.
 - De stem van de cliënten van het OCMW wordt via de werkgroep Klantenparticipatie opgewaardeerd. Dit is noodzakelijk gezien het meer transversaal beleid. We streven daarbij ook een betere vertegenwoordiging van de OCMW-clieënten met migratie-achtergrond na.
 - Waar mogelijk worden ervaringsdeskundigen ingezet in de dagelijkse werking de diensten, zoals in de diensten van het OCMW.
2. We willen de armoede in Gent terugdringen samen met de partners in het middenveld en het armoedeforum¹. Daarom blijven we de evolutie van de armoede in de stad permanent monitoren.
 - Het armoedebeleidsplan - dat zich per definitie uitstrekt over meer dan één beleidsdomein en dus transversaal is - maakt integraal deel uit van de beleidsbrief van de bevoegde schepen en wordt dus ook samen met het armoedeforum, het middenveld en de armoedeorganisaties behandeld, tussentijds geëvalueerd en bijgestuurd. Daarbij kunnen de commissieleden rechtstreeks in dialoog gaan met die actoren (zie Thema Participatie).

¹ Armoedeforum: overlegplatform van hulpverleners, ervaringsdeskundigen en armoede-experten

- Daarnaast wordt het beleid voortgezet waarbij deze actoren op gezette tijden én ad hoc én structureel overleggen over het armoedebeleidsplan, het evalueren en zo nodig bijsturen.
3. We blijven voorzien in meer financiële draagkracht voor wie het echt moeilijk heeft. Tezelfdertijd blijven we bij federale beleidsmakers aandringen om de minimumuitkeringen stelselmatig op te voeren tot boven de armoedegrens.
 - We verbeteren het systeem van aanvullende financiële steun en zoeken naar verdieping voor gezinnen met kinderen. De Gentse budgetstandaard blijven we hierbij hanteren als referentiepunt. We zorgen ervoor dat het al dan niet recht hebben op deze aanvullende financiële steun en de hoogte van het bedrag duidelijk en transparant gecommuniceerd en uitgelegd wordt, bij de eerste toekenning en bij wijzigingen.
 - We verbreden het systeem zodat meer mensen zonder onderscheid van statuut, kunnen ondersteund worden met aanvullende financiële hulp.
 - We gebruiken dit eveneens als opstap om deze mensen te ondersteunen zodat ze alle sociale rechten waar ze recht op hebben ook krijgen; rechten die sommige inwoners nu nog al te vaak mislopen.
 4. We zetten prioritair in op gezinnen met kinderen om armoede te stoppen. We doen dit voor alle mensen met minderjarige kinderen die leven onder de armoedegrens ongeacht welke uitkering ze ontvangen dan wel of ze werken. Als regisseur van het armoedebeleid in onze stad, streeft het OCMW naar een integrale aanpak van kinderarmoede op de verschillende levensdomeinen. In het bijzonder werken we hiervoor samen met de Gentse scholen en verenigingen die zich richten tot kinderen en jongeren.
 - We leggen de brug van onderwijs naar welzijn door verder outreachend te werken op scholen via een reguliere uitrol van het project “Kinderen Eerst”, waarbij een maatschappelijk assistent zitdagen heeft op basis- en secundaire scholen en/of aanwezig is op oudercontacten of andere momenten waarop ouders bereikt worden.
 - We gaan ook met andere partners op wijkniveau de brug maken om meer vindplaatsgericht² te werk te kunnen gaan. We denken daarbij specifiek aan de netwerken rond de allerjongsten en aan het jeugdwelzijnswerk, om zo elk gezin in armoede te bereiken.
 - De tegemoetkomingen aan scholen voor kinderen en hun gezin die de schoolfactuur niet kunnen betalen, worden uitgebreid en voortgezet (zie Thema Opvoeding en Onderwijs).
 - Het recht op onderwijs van kinderen van mensen zonder papieren is gewaarborgd. Maar we dragen ook zorg voor de randvoorwaarden (onbetaalde facturen mogen geen rol spelen voor de kinderen, warme maaltijd voorzien indien nodig, ...) zodat deze kinderen optimaal van hun leerrecht kunnen genieten.
 5. De welzijnsbureaus werken laagdrempelig en staan open voor iedereen, in het bijzonder voor de meest kansarme doelgroepen omwille van hun specifieke noden.
 - Een laagdrempelig onthaal in welzijnsbureaus houdt o.a. in dat er laagdrempelig en toegankelijk gecommuniceerd wordt. We blijven inzetten op multimodale communicatie, zodat iedereen mee is.
 - Door een klantvriendelijke vertaling maken we dat de beslissingen die genomen worden door het Bijzonder Comité van de Sociale Dienst duidelijk zijn voor de cliënt.
 6. We schakelen een versnelling hoger op vlak van proactieve rechtentoekenning zodat mensen automatisch krijgen wat hen toekomt. Het OCMW besteedt extra zorg zodat Gentenaars die recht hebben op financiële steun deze effectief krijgen. Het niet ontvangen van leefloon wanneer betrokkenen wel rechthebbend zijn, willen we absoluut voorkomen.

² Vindplaatsgericht zie ook outreachend: in bovengenoemde situatie gaat de hulpverlener actief op zoek naar gezinnen in precare leefsituatie waar ze vertoeven, bvb door aanwezig te zijn op school, op pleintjes, in verenigingen,...

- We kennen zoveel mogelijk rechten automatisch toe. Daartoe wordt een analyse gemaakt van de Gentenaars die het grootste risico lopen op onderbescherming en we zetten acties op om rechten automatisch of zo eenvoudig mogelijk toe te kennen.
 - Het automatisch toekennen/waarborgen van de sociale grondrechten is essentieel onderdeel van dit plan.
 - Daarnaast werken we uiteraard ook outreachend. We breiden het pilootproject rond het uitputten van sociale rechten zoveel mogelijk uit naar andere welzijnsbureaus. We gaan zelf actief op zoek en werken daartoe verder samen met de middenveldorganisaties en wijkpartners om niet-gekende cliënten op het spoor te komen.
7. Als bewaker van sociale grondrechten wil het Gentse OCMW meer aanklappend en outreachend werken. Voor mensen die dreigen af te haken bij de hulpverlening of uit de boot vallen steken de hulpverlenende diensten een tandje bij. Want het is bij uitstek hier dat het sociale werk ten volle haar rol kan en moet spelen.
- Het project *'Bruggen naar 18'*³ wordt opnieuw geactiveerd. Bij de stap naar hun meerderjarigheid hebben kwetsbare jongeren recht op een 'warme' overgang. Samen met het jeugdwerkzorg en jongerenhulpverlening willen we voorkomen dat we jonge mensen bij de overgang naar meerderjarigheid aan hun lot overlaten.
 - We vermijden maximaal dat Gentenaars verder moeten zonder financiële steun. Daarom gaat extra aandacht naar OCMW-clieënten die hun steun dreigen te mislopen of te verliezen. We doen dit door de maatschappelijk werkers te versterken, zodat zij aan uitgebreide detectie kunnen doen.
 - Op het moment dat iemand (dreigt) gesanctioneerd (te) word(t)(en) met een schorsing of stopzetting van de financiële steun, moet het sociale werk ten volle zijn inclusieve rol spelen en moet het nagaan hoe een cliënt opnieuw zijn/haar rechten ten volle kan benutten.
 - Het stopzetten van de financiële steun hoeft niet noodzakelijk de stopzetting van de hulpverlening te betekenen. We zorgen er te allen tijde voor dat cliënten waarvan de steun wordt stopgezet, duidelijk weten wat de vereisten zijn om terug in aanmerking te komen voor financiële steun indien er nood is. Zij worden hierin verder ondersteund.
 - Als bewaker van die grondrechten moeten maatschappelijk werkers de nodige ondersteuning krijgen en over voldoende tijd beschikken om hun job goed te doen.
 - De Sociale Gidsen van het OCMW -, cliënten die opgeleid werden om andere cliënten te ondersteunen-, hebben een meerwaarde, niet ter vervanging van het werk van de maatschappelijk assistent, maar wel complementair. We maken daar verder werk van binnen een duidelijk kader.
8. We zorgen voor een hedendaags aangepast kader om de steun die mensen krijgen te beoordelen. Samenwonen uit noodzaak, LAT-relaties,... hebben nood aan een eigentijds referentiekader.
- De federale regelgeving mbt leefloon ontmoedigt en sanctioneert samenwonen eerder dan wel te stimuleren. Voor OCMW-clieënten die samenwonen uit noodzaak (wegens schaarste aan betaalbare huisvesting) willen we een meer billijk systeem dat de nadelen op hun inkomen wegwerkt. We evalueren het reeds bestaande systeem en verfijnen zodat meer cliënten hiervan kunnen genieten.
 - Eenzelfde kader wordt uitgewerkt voor LAT-relaties. Daarnaast onderzoekt het OCMW of het nodig is om voor andere samenlevingsvormen aangepaste kaders te ontwikkelen.

³ Bruggen naar 18 jongeren in de jeugdzorg die 18 worden, verlaten vaak de voorziening. Dit project van het OCMW, het JAC (jongerenadviescentrum) en de voorzieningen uit de jeugdzorg wil jongeren ondersteunen en voorbereiden bij overgang naar de meerderjarigheid.

- We dringen bij de federale overheid om ook werk te maken van een meer eigentijds wetgevend kader.
9. We ondersteunen mensen die het nodig hebben bij de afbouw van hun schulden en bij het vermijden van nieuwe schulden. We willen vermijden dat door verschillende parallel lopende procedures de schulden tegenover de Stad oplopen. Door in te gaan op knipperlichten, handelen we volgens principe ‘eenheid van schuld binnen de stadsdiensten’. We moedigen andere overheden aan hetzelfde te doen.
- Mensen met schulden bij verschillende stadsdiensten worden gecontacteerd. Als blijkt dat mensen ernstige financiële problemen hebben worden met hun akkoord de schulden samengebracht om bijkomende kosten te vermijden.
 - De dienstverlening voor mensen met betalingsmoeilijkheden vanuit het OCMW wordt gehandhaafd. Afbetalingsplannen mogen de financiële draagkracht van mensen niet overschrijden.
10. Armoedebestrijding is een zaak van alle Gentenaars. Sensibilisering en bewustmaking voor de armoedeproblematiek is daarom noodzakelijk.
- We betrekken Gentenaars actief bij de Werelddag van Verzet tegen Armoede: lokale armoede bestrijden is gebaat met empathie en actieve ondersteuning van alle Gentenaars. We zoeken nieuwe manieren om hen hierbij te betrekken.
 - We ondersteunen diverse initiatieven om de solidariteit tussen Gentenaars te vergroten.
11. Het geëngageerde middenveld blijven we als sterke partner beschouwen. We erkennen ten volle hun rol te midden van de Gentse samenleving en willen verder met hen zowel structureel als ad hoc de dialoog voeren. We willen vooral de participatie van zelforganisaties voor mensen in armoede faciliteren en stimuleren.
- Ondanks het feit dat we hard willen inzetten op structurele armoedebestrijding door meer financiële draagkracht en proactieve rechtentoeëning, zal er altijd wel een nood zijn aan ook materiële ondersteuning. Partners die vanuit de visie van het recht op een menswaardig bestaan in deze materiële hulp voorzien, ondersteunen we.
12. Om een armoedebeleid te kunnen voeren dat doortastend en emancipatorisch is, gaan alle beleidsdomeinen en sectoren de strijd mee aan. We willen ALLE Gentenaren hier bereiken. Het OCMW is een sterke actor en moet in het bijzonder ervoor zorgen dat niemand achterblijft.
- 12.1 Werk en activering blijven - mits billijke vergoeding - hefboven tot een menswaardig leven. We geloven in de mogelijkheden van iedereen en willen dat elk individu een stap vooruit kan zetten, hoe klein ook. Het Opleidings- en Tewerkstellingscentrum van het OCMW blijft hiervoor garant staan.
- Sinds de hervorming binnen het decreet Tijdelijke Werkervaring wordt vnl. ingezet op die cliënten die in aanmerking komen voor doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. We waken erover dat enkel cliënten instromen die al voldoende sterk gemaakt kunnen worden of het al zijn om later effectief door te stromen. Zo willen we het ‘draaideur-effect’⁴ zoveel mogelijk vermijden. Voor hen voorzien we voldoende arbeidsplaatsen in de sociale economie om aan de slag te gaan. Daarnaast blijven we ook verder inzetten op privébedrijven om gebruik te maken van deze tewerkstellingsmaatregel mits voldoende kwalitatieve omkadering.

⁴ *Draaideureffect* als mensen op de arbeidsmarkt te snel doorstromen vanuit arbeidszorg naar het gewone arbeidscircuit, zonder voldoende competenties aangeleerd te hebben, is de kans reëel dat ze snel opnieuw uitvallen/afhaken, omdat hun situatie ten gronde niet veranderd is. Zij komen dan later opnieuw in de arbeidszorg terecht

- Voor de cliënten die (nog) niet voldoende sterk zijn worden meer arbeidszorgplaatsen voorzien. Waar mogelijk/wenselijk worden ze betrokken bij lokale initiatieven.
- We blijven inzetten op emancipatorische en laagdrempelige groepswerkingen.

12.2 De strijd tegen dak- en thuisloosheid maakt deel uit van ons ruimer woonbeleid (zie Thema Wonen). Naast meer structurele oplossingen voorzien we ook in meer woonbegeleiding. Omdat een structurele oplossing niet altijd onmiddellijk voor handen is, blijven we voorzien in voldoende bedden in de (winter)nachtopvang. Het kan dak- en thuislozen helpen weer aansluiting te vinden bij de bestaande hulpverlening en woonbegeleiding. We zetten de nachtopvang voor gezinnen verder onder het motto: “In Gent slaapt geen enkel kind op straat.” Voor deze mensen is dit een laatste maar noodzakelijk alternatief.

- De huurschuldbemiddeling van het OCMW breiden we uit naar de kwetsbare huurders op de private huurmarkt, met als doel voor hen een neerwaartse spiraal te voorkomen. Tegelijkertijd gaan we na of zij gebruik maken van al hun rechten (huurpremie, ev. subsidies, inschrijven bij SHM, SVK, ...).
- Het OCMW faciliteert de mogelijkheid om te lenen voor de huurwaarborg en/of eerste huishuur. Deze lening geeft kwetsbare huurders immers bijkomende opportuniteiten een gepaste woning te vinden.
- Om dak- en thuisloosheid te vermijden of zo snel mogelijk te verhelpen intensifiëren we de woonbegeleiding en de coaching in de zoektocht naar een woning.
- We waken er blijvend over en zetten acties op om te garanderen dat de regels rond toeleiding naar de nachtopvang duidelijk zijn voor het personeel, de toeleiders en de gebruikers. We waken er bovendien over dat die toegang zo laagdrempelig mogelijk is en sturen bij indien nodig.
- We breiden het aantal toeleiders naar de nachtopvang uit. Het komt de gebruikers (waaronder gezinnen met kinderen) ten goede wanneer een aantal organisaties met wie ze vaak contact hebben rechtstreeks kunnen toeleiden.
- De gezinsnachtopvang beschouwen we als een laatste maar noodzakelijke schakel in een ketting van meer (semi-)permanente oplossingen. Daarom moet de opvang meer aanklampend⁵ werken en mag ze niet uitsluitend zijn.
- We breiden het Housing First- project⁶ uit en blijven we inzetten op versnelde toewijs van sociale woningen aan dak- en thuislozen, instapwonen, tijdelijke invullingen van leegstaande panden, doorgangswoningen, meer begeleide collectieve woonvormen, enz. (zie Thema Wonen). Daarnaast monitoren we of de capaciteit van de huidige gezinsnachtopvang voldoet.
- Ook in de weekends overdag stellen we plaatsen open waar mensen die dak- en thuisloos zijn, gebruik van kunnen maken.
- Negatieve effecten wanneer dak- en thuislozen tijdelijk onderdak vinden bij vrienden/familie worden zoveel als mogelijk vermeden.

12.3 Op school mag armoede geen rol spelen in hoofden van de kinderen, en elk kind moet alle kansen hebben om tot succesvol leren te komen. De Stad en het OCMW blijven daarom verder netoverschrijdend proactief en outreachend werken om alle kinderen in armoede te bereiken en de nodige ondersteuning te bieden (zie Thema Opvoeding en Onderwijs).

⁵ Aanklampend werken: de hulpverlening blijft de cliënt contacteren en steunen, ook al heeft deze geen duidelijke hulpvraag of vertoont hij weinig medewerking.

⁶ Housing First: methodiek waarbij mensen in preciaire woonsituaties eerst een woning aangeboden krijgen, in plaats van te moeten voldoen aan allerhande voorwaarden (bv administratief alles in orde hebben).

- 12.4 Mobiliteit kan voor mensen in armoede een bijkomende drempel zijn om maatschappelijk te participeren. We helpen mensen met het omnio-statuuat bij het opnemen van voorziene tegemoetkomingen.
- Mensen die recht hebben op sociaal tarief bij De Lijn/NMBS moeten dit recht effectief kunnen opnemen. We werken hier proactief.
 - Hetzelfde moet gelden voor mensen die recht hebben op taxicheques.
 - We werken het aanbod aan fietslessen verder uit.
- 12.4 We blijven energiearmoede (inclusief watergebruik) bestrijden. Hoge energiefacturen en energieschulden willen we structureel aanpakken door in te zetten op het energiezuiniger maken van woning en huishoudelijke toestellen en daartoe specifieke ondersteuning te bieden. Maar we willen mensen in energiearmoede evenzeer meer energiecomfort bieden. Naast een structurele aanpak zal er toch nog soms financiële ondersteuning nodig zijn.
- Binnen de Lokale Adviescomités Water en Elektriciteit zetten we alles op alles om afsluitingen te voorkomen. Daarom gaan we door met de aanpak m.b.t elektriciteit en werken we eenzelfde systeem uit voor water.
 - Deze adviescomités zijn ook bij uitstek momenten om aan rechtendetectie te doen. Het niet (kunnen) betalen van energierekeningen is vaak onderdeel van een grotere problematiek van (kans)armoede. Bij iedereen die in aanraking komt met deze comités brengen we deze problematiek in kaart en zoeken we oplossingen. Bovenal ondersteunen we deze mensen om hun rechten op te nemen.
 - We onderzoeken de automatische toekenning van de winterpremie aardgas.
- 12.5 We willen recht op juridische bijstand maximaal verzekeren voor kwetsbare Gentenaren en meer mensen bereiken met toegankelijke en laagdrempelige dienstverlening in het OCMW.
- 12.6 We zorgen ervoor dat kwetsbare Gentenaars en hun kinderen alle kansen krijgen om deel te nemen aan cultuur- en vrije tijdsbeleving in onze stad. (Zie Thema Vrijtijdsparticipatie).
- 12.7 Arm maakt nog al te vaak ziek, geestelijk en/of lichamelijk. Net mensen in armoede zijn het meest gebaat bij veel preventievere gezondheidszorg.
- We maken de mogelijkheden van de Wijkgezondheidscentra (WGC) beter bekend, en/of leiden actief toe naar deze WGC.
 - We kijken er proactief op toe dat de ziekteverzekering van Gentenaars in orde is of gemaakt kan worden.
 - We maken ook werk van een vlottere toeleiding van kwetsbare burgers naar de centra Geestelijke Gezondheidszorg.